

Vergaderjaar 2001–2002

25 732

Invoering van de mogelijkheid tot het treffen van bijzondere maatregelen door de ondernemingskamer over zeggenschap in de naamloze vennootschap

Nr. 21

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 21 december 2001

¹ Samenstelling:

Leden: Swildens-Rozendaal (PvdA), voorzitter, Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA), Scheltema-de Nie (D66), Zijlstra (PvdA), Apostolou (PvdA), Middel (PvdA), Van Heemst (PvdA), Dittrich (D66), ondervoorzitter, Rabbae (GroenLinks), Van Oven (PvdA), Kamp (VVD), Rouvoet (ChristenUnie), O. P. G. Vos (VVD), Passtoors (VVD), Van Wijmen (CDA), De Wit (SP), Ross-van Dorp (CDA), Niederer (VVD), Nicolai (VVD), Halsema (GroenLinks) Weekers (VVD), Van der Staaij (SGP) en Wijn (CDA). Plv. leden: Wagenaar (PvdA), Balkenende (CDA), Çörüz (CDA), Van Vliet (D66), Duijkers (PvdA), Kuijper (PvdA), Albayrak (PvdA), Barth (PvdA), Hoekema (D66), Karimi (GroenLinks), Santi (PvdA), Luchtenveld (VVD), Slob (ChristenUnie), Van den Doel (VVD), Rijpstra (VVD), Rietkerk (CDA), Marijnissen (SP), Buijs (CDA), Van Baalen (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD), De Vries (VVD), Van Walsem (D66), De Pater-van der Meer (CDA) en Arib (PvdA).

² Samenstelling:

Leden: Witteveen-Hevinga (PvdA), Rosenmøller (GroenLinks), Crone (PvdA), voorzitter, Voûte-Droste (VVD), Noorman-den Uyl (PvdA), Giskes (D66), Kamp (VVD), Marijnissen (SP), Van Dijke (ChristenUnie), Bakker (D66), De Vries (VVD), Hofstra (VVD), De Haan (CDA), ondervoorzitter, Stroeken (CDA), Van Beek (VVD), Balkenende (CDA), Vendrik (GroenLinks), Remak (VVD), Wijn (CDA), Kuijper (PvdA), Dijsselbloem (PvdA), Bolhuis (PvdA), Slob (ChristenUnie) en Çörüz (CDA). Plv. leden: Koenders (PvdA), Harrewijn (GroenLinks), Balemans (VVD), Van Oven (PvdA), Schimmel (D66), Klein Molekamp (VVD), De Wit (SP), Hoekema (D66), Van Walsem (D66), Wilders (VVD), Blok (VVD), Dankers (CDA), Hillen (CDA), Weekers (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), Rabbae (GroenLinks), Hessing (VVD), Van den Akker (CDA), Timmermans (PvdA), Hindriks (PvdA), Smits (PvdA), Van der Vlies (SGP), Ten Hoopen (CDA) en Duijkers (PvdA).

De vaste commissie voor Justitie¹, de vaste commissie voor Financiën², de vaste commissie voor Economische Zaken³ en de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid⁴ hebben op 29 november 2001 overleg gevoerd met minister Korthals van Justitie en minister Zalm van Financiën over:

- **de brief van de SER d.d. 19 januari 2001 inzake een aantal aspecten betreffende de zogeheten structuurregeling (25 732, nr. 17);**
- **de brief van de minister van Justitie d.d. 19 februari inzake de reactie op het SER-advies over het functioneren en de toekomst van de structuurregeling, in het bijzonder de criteria voor de verplichte en vrijwillige toepassing van het structuurregime en het correctiemechanisme bij slecht functionerende commissarissen (25 732, nr. 18);**

³ Samenstelling:

Leden: Blaauw (VVD), Biesheuvel (CDA), voorzitter, Witteveen-Hevinga (PvdA), Leers (CDA), Voûte-Droste (VVD), ondervoorzitter, Rabbae (GroenLinks), Hessing (VVD), Giskes (D66), Marijnissen (SP), Crone (PvdA), Van Dijke (ChristenUnie), M. B. Vos (GroenLinks), Van Walsem (D66), Hofstra (VVD), Wagenaar (PvdA), Stroeken (CDA), Van den Akker (CDA), Geluk (VVD), Ravestein (D66), Verburg (CDA), Blok (VVD), Hindriks (PvdA), Dijsselbloem (PvdA), Bolhuis (PvdA) en Horn (PvdA). Plv. leden: Snijder-Hazelhoff (VVD), Atsma (CDA), Molenaar (PvdA), Wijn (CDA), Klein Molekamp (VVD), Vendrik (GroenLinks), De Swart (VVD), Van den Berg (SGP), Poppe (SP), Kuijper (PvdA), Van Middelkoop (ChristenUnie), Van der Steenhoven (GroenLinks), Schimmel (D66), Van Baalen (VVD), Herbrugh (PvdA), Van der Hoeven (CDA), De Haan (CDA), Van Beek (VVD), Bakker (D66), Schreijer-Pierik (CDA), Udo (VVD), Hamer (PvdA), Koenders (PvdA), Schoenmakers (PvdA) en Smits (PvdA).

⁴ Samenstelling:

Leden: Terpstra (VVD), voorzitter, Biesheuvel (CDA), Schimmel (D66), Noorman-den Uyl (PvdA), ondervoorzitter, Kamp (VVD), Van Lente (VVD), Van Dijke (ChristenUnie), Bakker (D66), Visser-van Doorn (CDA), De Wit (SP), Van der Knaap (CDA), Harrewijn (GroenLinks), Balkenende (CDA), Van Gent (GroenLinks), Smits (PvdA), Verburg (CDA), Bussemaker (PvdA), Spoelman (PvdA), Örgü (VVD), Van der Staaij (SGP), Santi (PvdA), Wilders (VVD), Snijder-Hazelhoff (VVD), Depla (PvdA) en Bolhuis (PvdA). Plv. leden: E. Meijer (VVD), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Giskes (D66), Kortram (PvdA), Blok (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD), Van Middelkoop (ChristenUnie), Van Vliet (D66), Stroeken (CDA), Marijnissen (SP), Ten Hoopen (CDA), Vendrik (GroenLinks), Mosterd (CDA), Rosenmøller (GroenLinks), Schoenmakers (PvdA), Dankers (CDA), Dijsselbloem (PvdA), Middel (PvdA), Weekers (VVD), Van Walsem (D66), Oudkerk (PvdA), De Vries (VVD), Van Splunter (VVD), Van der Hoek (PvdA) en Hamer (PvdA).

- de brief van de ministers van Justitie en Financiën d.d. 22 mei 2001 inzake wetsvoorstel 25 732 en SER-advies structuur-regeling (25 732, nr. 19);
- de brief van de minister van Justitie d.d. 12 oktober 2001 inzake beantwoording van vragen over de ontwikkelingen in het jaarrekeningrecht (J-01-812).

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Witteveen-Hevinga** (PvdA) herinnert eraan dat de wetgeving inzake herziening van het structuurregime een lange voorgeschiedenis kent. Zij wijst erop dat een sterk toezicht door de raad van commissarissen van het grootste belang is, gelet op de grote maatschappelijke en internationale betekenis van grote ondernemingen, waarbinnen samenwerking tussen de productiefactoren en kapitaal gestalte krijgt. Het old boys-network voldoet niet meer aan de huidige kwaliteitseisen. De commissie-Peters heeft goed werk verricht in het kader van de verbetering van transparantie en verantwoording van het toezicht aan de aandeelhouders. Op initiatief van de PvdA-fractie heeft de SER advies uitgebracht over het evenwicht in zeggenschap tussen aandeelhouders en werknemers. Inmiddels heeft ook het kabinet een standpunt terzake bepaald. Mevrouw Witteveen kan zowel het SER-advies als het kabinetsstandpunt in grote lijnen onderschrijven.

Is het kabinet van mening dat aandeelhouders de jaarrekening moeten kunnen amenderen? De regering wil de reikwijdte van het zogenaamde verzwakte regime voor een bepaalde categorie ondernemingen in concernverband verruimen. Dit is niet gewenst omdat hierdoor het aantal ondernemingen dat onder het structuurregime valt verder zal afnemen. Zijn er ook prikkels waardoor een onderneming gestimuleerd wordt, zich onder het structuurregime te scharen?

De ondernemingsraad mag maximaal eenderde van de raad van commissarissen via een bijzonder voordrachtsrecht aanwijzen. Is eraan gedacht dat bij een raad van vijf leden slechts één en bij een raad van acht leden slechts twee leden door de OR worden benoemd?

Hoe ziet de regering de waarborgen voor onafhankelijkheid van de raad van commissarissen? Hiervoor zijn verschillende vormen te bedenken, zoals termijnen voor de zittingsduur, een maximum aantal commissarissen per persoon, geen automatische doorstroming van de raad van bestuur naar de raad van commissarissen binnen hetzelfde bedrijf en het uitsluiten van financiële participatie in het eigen bedrijf. In het komende wetsvoorstel inzake de zeggenschap over beloning van bestuurders zal paal en perk gesteld moeten worden aan exorbitante optieregelingen. Ook dat wetsvoorstel zal getoetst worden op het evenwicht in zeggenschap tussen de productiefactoren arbeid en kapitaal. Wanneer zal dit wetsvoorstel de Kamer bereiken?

Op welke wijze wordt een betere spreiding bereikt? Hoe wordt de deskundigheid van commissarissen bevorderd? Op welke manier wordt gestimuleerd dat commissarissen buiten het old boys-network, te denken valt met name aan vrouwen en allochtonen, worden gerekruteerd? Een goede monitoring is in dit verband van belang. Bevat het wetsvoorstel een evaluatieartikel?

Er zijn bezwaren tegen het wetsvoorstel Beschermingsconstructies met het oog op het advies- en instemmingsrecht van de OR. Daarnaast is het de vraag of dit wetsvoorstel snel kan worden afgehandeld. Uit publicaties van prof. Schenk en van de Wiardi Beckmanstichting blijkt dat er twijfels zijn over de vanzelfsprekendheid van de fusie- en overnamecultuur. De door de regering toegezegde notitie over de problematiek is er helaas nog niet. De resultaten van de discussie daarover zijn belangrijk voor de verdere behandeling van het wetsvoorstel. Het Europees Parlement heeft

de richtlijn inzake beschermingsconstructies verworpen vanwege het gebrek aan evenwicht tussen kapitaal en arbeid. De aandacht ging te veel uit naar de bescherming van de factor kapitaal bij overnames. Europees gezien, is er geen urgentie voor de behandeling van het wetsvoorstel.

Mevrouw **Voûte-Droste** (VVD) merkt op dat het unieke Nederlandse structuurregime moeilijk is uit te leggen aan buitenlandse investeerders. Nederland is hiermee een buitenbeentje in de internationale financiële wereld. Sinds 1971 zijn de 400 grootste ondernemingen verplicht, een raad van commissarissen in te stellen. De aandeelhouders verloren daarbij het recht op benoeming en ontslag van de bestuurders en het recht op het vaststellen van de jaarrekening. Deze rechten werden overgedragen aan de raad van commissarissen, evenals het recht om belangrijke besluiten van het bestuur goed te keuren. Daarenboven kreeg de raad van commissarissen via het zogenaamde coöptatiestelsel het recht, zichzelf te benoemen. Onder groeiende druk van de internationale kapitaalmarkt zijn via zelfregulering aanzienlijke wijzigingen totstandgekomen. De aanpassingen inzake de zeggenschap en vergroting van de invloed van de vergadering van aandeelhouders kunnen echter niet op die wijze gerealiseerd worden. Het kabinet heeft de SER dan ook om advies gevraagd. Na meezamen overleg heeft de SER unaniem advies uitgebracht, waarin wordt voorgesteld, het zelfbenoemingsrecht van de raad van commissarissen af te schaffen. De AVA (algemene vergadering van aandeelhouders) krijgt het formele benoemingsrecht, terwijl de OR eerderde van de leden mag voordragen. Op welke termijn kan de Kamer het wetsvoorstel terzake verwachten?

Komt via het recht van de OR om eerderde van het aantal commissarissen voor te dragen het verschijnsel «werknemerscommissaris» niet via de achterdeur binnen? In Duitsland heeft men hier bepaald geen goede ervaringen mee opgedaan. Er was onder andere sprake van stagnatie van de besluitvorming. Welke eisen worden aan de desbetreffende commissarissen gesteld? Komen vakbondsfunctionarissen hiervoor in aanmerking? Kan de regering nader toelichten op welke wijze het dividendbeleid inhoud krijgt? Een groot deel van de winst dient gereserveerd te worden voor noodzakelijke investeringen in innovatie. Internationaal gezien loopt Nederland 5% achter op het punt van innovatieve producten en diensten. Het is van groot belang dat er aandacht is voor het structuurregime in combinatie met familiebedrijven, met name voor het verzwakte structuurregime.

De AVA moet belangrijke beslissingen voor de vennootschap beoordelen, zoals die inzake fusies en overnames. Uit onderzoek blijkt dat er bij 80% van de fusies en de overnames van de laatste tijd geen extra waarde is gecreëerd. Het is dan ook goed dat de raad van commissarissen hierover verantwoording moet afleggen aan de aandeelhoudersvergadering. Kan in de wet worden opgenomen dat er na drie jaar wordt geëvalueerd? Wanneer komt het wetsvoorstel inzake de transparantie van beloningsstructuren? De recente ontwikkelingen bij KPN tonen eens te meer aan dat het noodzakelijk is dat de raad van commissarissen op dit punt verantwoording aflegt.

Het wordt tijd dat het wetsvoorstel Beschermingsconstructies aan de orde komt. De termijn van een jaar is overigens te lang. Vaak ziet men al veel eerder aankomen dat de grens van 70% van het aandelenbezit wordt bereikt.

De ontwikkelingen in het jaarrekeningenrecht zijn van groot belang. Eerder is met beide ministers gesproken over de introductie van de richtlijn inzake fair value. Hoe staat het daarmee? Het is duidelijk dat er internationaal op dit terrein nog veel moet gebeuren. In verband met kennis-economie is richtlijn nr. 38 van the International accounting standards (IAS) over de waardering van de immateriële activa interessant. Nederlandse bedrijven moeten jaarrekeningen opstellen die vergelijkbaar zijn

met die van buitenlandse bedrijven met het oog op de concurrentiepositie en het level playing field.

De heer **Van Walsem** (D66) vraagt waarom het wetsvoorstel inzake structuurvennootschappen zo lang op zich laat wachten. De fracties van GroenLinks en D66 hebben een initiatiefwetsvoorstel op dit punt teruggetrokken in afwachting van het wetsvoorstel van de regering.

In verband met het recht van de OR om eenderde van het aantal commissarissen voor te dragen, is het gewenst om het aantal leden van de raad te bepalen op een veelvoud van drie. Het opstellen van een profielschets moet een wettelijke verplichting worden. De OR moet bezwaar kunnen maken tegen niet door de OR voorgedragen kandidaten. De AVA kan bezwaar maken tegen alle kandidaten en op dit punt dient er evenwicht te zijn. In de wet dient opgenomen te worden dat commissarissen geen financieel belang in een onderneming mogen krijgen dat is gerelateerd aan de winst. Een goede suggestie is dat de AVA niet alleen de gehele raad van commissarissen weg kan sturen, maar ook individuele commissarissen.

De richtlijnen van de Europese accountantsorganisatie zijn heel lang maatgevend geweest voor de jaarverslagen. Omdat steeds meer ondernemingen op de Amerikaanse beurs genoteerd staan, doet helaas de Amerikaanse regelgeving in toenemende mate haar intrede. Wil de regering zich hard maken voor handhaving van de Europese werkwijze?

Kan het wetsvoorstel Beschermingsconstructies zo snel mogelijk worden behandeld?

De heer **De Haan** (CDA) is blij dat de regering het compromis van de SER heeft omarmd. In het bestuur van een onderneming behoort rekening te worden gehouden met alle belangen. Daartoe dient een langetermijnvisie ontwikkeld te worden. De laatste jaren is helaas een tendens te zien in de richting van het Angelsaksische shareholders capitalism, waarbij de waarde van de aandelen zo snel mogelijk gemaximaliseerd dient te worden. Het is de vraag of via de weg zoals aangegeven in het SER-advies, het tij gekeerd kan worden.

Het is goed dat in de wet de verplichting van het opstellen van een profielschets wordt opgenomen. Aandeelhouders en ondernemingsraad moeten hierover overeenstemming bereiken. Wat gebeurt er als men het niet eens wordt? Wordt een vorm van arbitrage overwogen?

Uitgangspunt is dat de raad van commissarissen onafhankelijk is. Iedere commissaris moet zonder last of ruggespraak functioneren. Veel meer dan nu, zal de raad van commissarissen oog moeten hebben voor de maatschappelijke betekenis van de onderneming.

De regering doet er goed aan, de aanbevelingen van de commissie-Peters zoveel mogelijk in de wet op te nemen. Transparantie is essentieel, zowel voor de aandeelhouders als voor de werknemers.

De heer De Haan stemt in met het kabinetsstandpunt inzake goedkeuring en vaststelling van de jaarstukken. Heeft de OR adviesrecht voordat de AVA de stukken vaststelt? Het is goed dat de positie van certificaathouders versterkt wordt.

De leden van de raad van commissarissen moeten volstrekt onafhankelijk van de bedrijfsresultaten beloond worden, want zij hebben tot taak, in het beleid de continuïteit van de onderneming te waarborgen. Wellicht moet deze voorwaarde ook gelden voor de beloning van de leden van de raad van bestuur. Eventuele prestatieafhankelijke beloning moet voor top en voor de gewone werknemers op eenzelfde manier geregeld zijn.

De heer **Vendrik** (GroenLinks) ziet de behandeling van het wetsvoorstel waarin het SER-advies wordt verwerkt graag zo spoedig mogelijk tegemoet. Er zijn enkele cruciale verschillen met het initiatiefvoorstel van D66 en GroenLinks. In het initiatiefwetsvoorstel werd ervan uitgegaan dat

eenderde van de raad wordt benoemd door de werknemers, eenderde door de aandeelhouders en eenderde onafhankelijk is. In het SER-advies staat echter dat de commissarissen die worden voorgedragen door de OR maximaal eenderde van de raad mogen uitmaken. In de praktijk kan dit leiden tot een verhouding 20–80. Daarnaast worden in het SER-advies de commissarissen in overwegende mate benoemd door de AVA. Om «Duitse» toestanden geheel uit te sluiten, kan worden overwogen om eenderde van het aantal commissarissen door de twee andere geledingen te laten benoemen. Principieel dienen aandeelhouders, werknemers en onafhankelijken gelijk vertegenwoordigd te zijn in de raad. Het is zorgelijk dat de aandeelhouder steeds meer macht krijgt in een onderneming. Er zijn ook geluiden om de raad van commissarissen te schrappen en de AVA direct invloed te geven op de raad van bestuur. Het is winst dat met het SER-advies die beweging de pas is afgesneden. De aandeelhouders, de kapitaalverschaffers, zijn niet de enige eigenaar van de onderneming. Een «onderneming» kan gezien worden als een sociale gemeenschap waarbij het kapitaal niet de maat der dingen is, maar waarbij het gaat om de combinatie van kapitaal en arbeid. Feitelijk is de invloed van aandeelhouders vooruitgesneld op de wetswijziging. Veel bedrijven hebben de afgelopen jaren reorganisatieprocessen doorgemaakt omdat de normen zijn opgeschroefd en niet omdat er sprake was van een negatief rendement of omdat niet werd voldaan aan normale winstverwachtingen. Vooral in het bankwezen heeft men daar een handje van. In meer dan 80% van de gevallen is er bij fusies geen sprake van extra rendement. Wat is het oordeel van het kabinet over deze vreemde ontwikkeling? Het is goed dat het kabinet van plan is, het opstellen van een profielschets te verplichten. Het debat over maatschappelijk verantwoord ondernemen kan van groot belang zijn. Veel bedrijven roepen dat de nieuwe «fundamentals» van het beleid op dit principe gebaseerd zijn. Daarop gelet, kan het een aanbeveling zijn om deskundigen op het terrein van maatschappelijk ondernemen op te nemen in de raad van commissarissen. Is het kabinet van plan, op dit punt actie te ondernemen?

Het antwoord van de bewindslieden

De **minister van Justitie** wijst erop dat het kabinet in 1990 via wetswijziging is begonnen met de verbetering van corporate governance bij ondernemingen. De lange lijst met onderwerpen die destijds is opgesteld, is inmiddels al redelijk afgewerkt. De registratiedatum voor proxy voting is geregeld. Er is een wet Openbare biedingen op effecten. Er komen nieuwe regels voor de jaarrekening. Er is meer openheid en het wordt het ondernemingsbestuur steeds meer duidelijk dat er echt verantwoording afgelegd moet worden. De herziening van de structuurregeling is tot nu toe het belangrijkste wetvoorstel uit de reeks. Het is een mooi compromis. Het onafhankelijk toezicht op het ondernemingsbestuur wordt gehandhaafd en tegelijkertijd wordt het old boys-network opgebroken door aandeelhouders en ondernemingsraad meer invloed te geven. Aandeelhouders krijgen het recht om belangrijke besluiten van het bestuur goed te keuren, bijvoorbeeld de verkoop van een bedrijfs-onderdeel. Er komt een agenderingsrecht voor aandeelhouders en certificaaathouders krijgen in de toekomst een volmacht van het administratiekantoor om te kunnen stemmen. Het SER-advies is zo snel mogelijk verwerkt. Nadat er in het kabinet overeenstemming over is bereikt, is onmiddellijk gestart met het opstellen van het wetsvoorstel. Medio juli 2001 is dit ter advisering naar de Raad van State gezonden. De verwachting is dat dit advies een dezer dagen verschijnt en dan kan het wetsvoorstel direct na het kerstreces bij de Tweede Kamer ingediend worden. Iedere ondernemer moet de juridische structuur kunnen kiezen die bij hem past, maar er moet ook sprake zijn van checks en balances. De

vennootschap is meer dan een zak met geld. De positie van alle belanghebbenden moet in evenwicht zijn. Er moet dus aandacht zijn voor de bevoegdheden van aandeelhouders, bestuurders, commissarissen en werknemers.

De verzwakte regeling staat niet voor iedereen open, maar de SER vond dat er een uitzondering moest zijn voor het geval iemand of een familie alle aandelen in een vennootschap houdt. Volgens de SER moet er dan wel een raad van commissarissen zijn, maar die persoon of die familie moet toch invloed kunnen houden. Het zou vreemd zijn als dit niet op dezelfde wijze wordt geregeld voor stichtingen die in dezelfde positie verkeren.

De aandeelhouders kunnen niet het dividend bepalen. Vennootschappen kunnen dus ook niet worden leeggehaald. De aandeelhouders moeten wel uiteindelijk de jaarrekening vaststellen.

In het wetsvoorstel wordt het SER-advies gevolgd inzake het aantal commissarissen dat de OR kan voordragen. In het kader van de bespreking van de wetstekst kan verder over de precieze wijze van invulling van deze regeling gesproken worden.

De onafhankelijkheid van commissarissen wordt bevorderd door het recht van aanbeveling van de OR, door het afschaffen van de zelfbenoeming en door meer rechten voor aandeelhouders, zodat de raad van commissarissen echt verantwoording zal moeten afleggen.

Het aantrekkelijke van het voordrachtsrecht van de OR is dat eens buiten het bekende kringetje van kandidaten wordt gezocht, ook door de raad van commissarissen zelf. De OR en de zittende commissarissen zullen vooraf overleggen over mogelijke kandidaten. In de meeste ondernemingen wordt nu ook al over nieuwe commissarissen met de OR gesproken. Men heeft niets aan een commissaris die niet het vertrouwen van de OR of van de aandeelhouders heeft. Het is niet te verwachten dat de wettelijke regeling tot een tweedeling in de raad zal leiden. Het blijft gaan om mensen die voor iedereen aanvaardbaar moeten zijn, maar er wordt in bredere kring gezocht aan de hand van de profielschets. Het is mogelijk dat er een databank van geschikte personen wordt opgezet.

Werknemers kunnen overigens geen commissaris worden. Er is op zichzelf geen bezwaar tegen dat leden van de raad van bestuur kunnen overstappen naar de raad van commissarissen. Een lid van de raad van commissarissen kan ook worden aangezocht als lid van de raad van bestuur. Beide functies kunnen uiteraard niet gelijktijdig worden uitgeoefend.

Na een jaar of vijf moet geëvalueerd worden. Het is niet nodig, dit vast te leggen in een wetsartikel. De toezegging van het kabinet is voldoende.

De IASB (international accounting standards board) heeft een ambitieus programma. Inmiddels is er een professionele organisatie. Enkele jaren geleden is nagegaan welke standaarden gebruikt konden worden door beursondernemingen. Sommige standaarden worden aangepast.

Belangrijk is dat er goede internationale regels inzake het jaarrekeningenrecht worden vastgesteld. Er moet sprake blijven van een goede samenwerking tussen Europa en de VS, zodat er één wereldwijde standaard ontstaat. De goede punten uit het Amerikaanse systeem en die uit het Europese systeem zullen gecombineerd moeten worden.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel kan gediscussieerd worden over de benoemingsregeling. Het wetsvoorstel is overigens een zeer evenwichtig geheel. Alle belangrijke partners hebben er overeenstemming over bereikt. Het is moeilijk om daar onderdelen uit halen, zonder dat men het gevaar loopt dat het gebouw instort.

De **minister van Financiën** merkt op dat het wetsvoorstel Openbaarmaking bezoldiging en aandelenbezit bestuurders en commissarissen op 11 september jongstleden is ingediend. Op 26 november is de nota naar aanleiding van het verslag verschenen. Als dit wetsvoorstel snel wordt

aangenomen, kan het nog van toepassing worden verklaard op het jaarverslag over 2001.

Het wetsvoorstel dat het mogelijk moet maken dat de AVA het beloningsbeleid van de raad van commissarissen beoordeelt, is onlangs voor advies naar de Raad van State gestuurd. Op deze wijze kan de AVA ex ante haar mening geven over het te voeren beloningsbeleid. De OR kan op eigen initiatief advies uitbrengen over de jaarrekening en over het beloningsbeleid. Dat hoeft niet apart in de wet geregeld te worden.

De weg van het wetsvoorstel Beschermingsconstructies is een moeilijke aangelegenheid. De behandeling duurt nu ongeveer vijf jaar. De Europese richtlijn terzake is verworpen, maar het is niet onwaarschijnlijk dat zij met enkele aanpassingen een wederopstanding zal doormaken. Dit betekent dat het wetsvoorstel daarop afgestemd moet worden. Bij de behandeling van het wetsvoorstel Openbare biedingen op effecten is een notitie aangekondigd over de follow up. In dit kader kunnen ook enige bespiegelingen worden gegeven over het nut van overnames. Uiteindelijk betreft dit overigens de verantwoordelijkheid van degenen die willen bieden. De rol van de overheid is ervoor te zorgen dat niemand kan worden benadeeld. Zij waakt over goede procedures. Transparantie en verantwoording zijn kernbegrippen in dit verband. Het wetsvoorstel regelt dat degenen die leiding geven aan de onderneming, geen beleid kunnen voeren dat tegen de wil van de meerderheidsaandeelhouder ingaat. De Kamer kan aangeven welke onderwerpen zij bij de verdere behandeling van dit wetsvoorstel wil betrekken.

Het door mevrouw Voûte genoemde percentage van 80 slaat vooral op het midden- en kleinbedrijf. De mislukkingen doen zich vooral voor bij familiebedrijven waarvan de aandeelhouder-directeur met pensioen gaat. Degene die het overneemt, beschikt niet over hetzelfde netwerk als zijn voorganger en dan blijkt het moeilijk te zijn, extra waarde te creëren. Overigens blijkt uit een ander onderzoek dat vijandige overnames niet slechter scoren dan andere vormen.

De overheidscommissaris dient afgeschaft te worden. Alleen al de titel geeft aanleiding tot verwarring. De betrokkene zit er niet met last en ruggespraak van de overheid en behoeft geen overheidsdoelen te dienen. De overheid kan, zo nodig, beter via de directe lijn van aandeelhouder optreden. Overigens kunnen publieke belangen het best buiten het aandeelhouderschap om worden gediend. Op dat punt zal de Kamer een brief krijgen.

Aangezien het bijna niet voorkomt dat commissarissen winstafhankelijke beloningen krijgen, is het niet nodig om een wet terzake op te stellen. Het kabinet is het op dit punt wel eens met de commissie-Peters dat dit ongewenst is. Het is te hopen dat de ene beursgenoteerde onderneming die dit systeem kent, daarmee ophoudt. De aandeelhouders bepalen de vergoeding van de commissarissen.

Het kabinet is voornemens om tot 2005 toe te staan dat het Amerikaanse systeem US GAAP (generally accepted accounting principles) naast het IAS-systeem door Nederlandse ondernemingen kan worden gehanteerd. Het uiteindelijke doel is dat er ooit één internationaal aanvaard systeem komt.

Er zal toezicht op de jaarverslagen worden ingesteld. Het ligt voor de hand dat dit een taak van de STE (stichting toezicht effectenverkeer) wordt. De raad van commissarissen maakt een ontwerp van de profielschets en bespreekt het vervolgens met de raad van bestuur en de OR. Daarna wordt de profielschets door de raad van commissarissen vastgesteld. Helaas is er door beursgenoteerde ondernemingen te weinig gereorganiseerd en afgeslankt. Dit heeft een spanning op de arbeidsmarkt tot gevolg gehad, die weer tot een drastische loonstijging leidde. De grondslag van economische groei is een permanent proces van streven naar meer efficiency. Het is goed dat ondernemers onder druk staan om goedkoper te produceren.

De nieuwe benoemingsprocedure zal om drie redenen niet tot «Duitse» toestanden aanleiding geven. In de eerste plaats is er de wettelijk verplichte profielschets. In de tweede plaats mogen werknemers van de vennootschap geen commissaris worden. In de derde plaats is bij wet vastgelegd dat commissarissen het belang van de vennootschap als geheel moeten dienen en niet alleen dat van de kapitaalverschaffer of de werknemersgeleding. Het is niet de bedoeling dat professionele vakbondsbestuurders commissaris worden.

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie,
Swildens-Rozendaal

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Crone

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Biesheuvel

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Terpstra

De griffier van de vaste commissie voor Justitie,
Pe